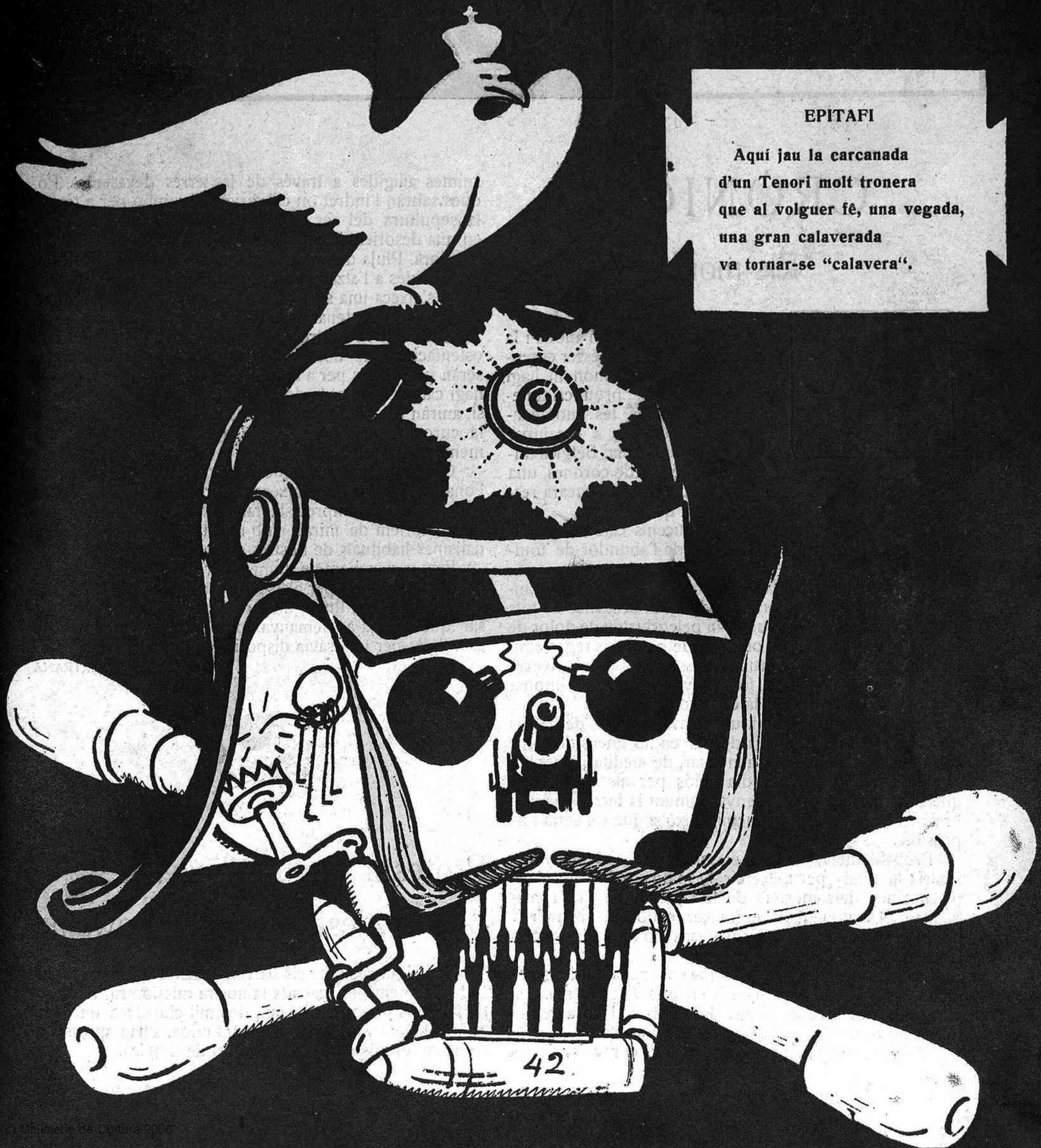

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

EPITAFI

Aquí jau la carcanada
d'un Tenori molt tronera
que al volguer fê, una vegada,
una gran calaverada
va tornar-se "calavera".

L'ESQUEJELLA

DE LA TORRATXA

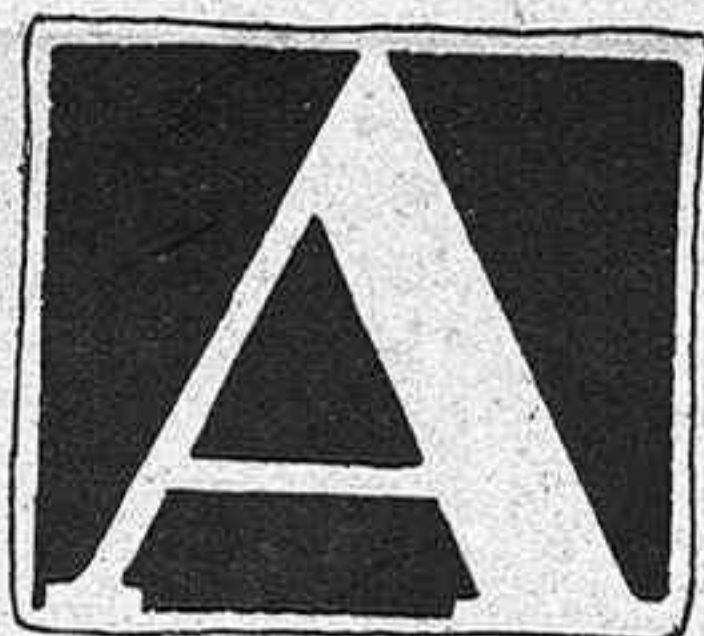
Núm. 1870 ————— ANY XXXVI
BARCELONA 30 D'OCTUBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

CRÒNICA

Els morts

QUEST any els morts son molts i la festa també tindrà que ésser excepcional. Dubto que al món hi hagi prou semprevives, prou crisantemos, prou flors de les anomenades mortuories per a escampar pels camps de batalla. Bèlgica tindria que cobrir-se de corones, una

part de França també, Galitzia no cal dir-ho i encara resta Polònia, Servia, Rússia, el mar... què sé jo.

La diada dels morts del mil noucents catorze mereixeria una funeral cerimonia digna de l'abundor de tombes.

Però, ¿qui l'imagina i qui l'organitza una tal grandiosa manifestació funerària? Un gran armistici de tots els exèrcits bel·ligerants, un gran pelegrinatge de dolor de totes les mares, viudes, orfans, que permetés regar amb llàgrimes els camps, les runes, els camins i les riveres on han caigut els hèroes, fora tal volta l'única cerimonia digna de la magnitud de la catàstrofe.

Però això és un somni, una treva, un dia de repòs als vius que lluiten; un dia de pau en les línees de combat, de res pels que sàpiguen resar, de meditació per als que no'n sàpiguen, un dia ocios per als homicides, que'ls permeti geure al menys damunt la terra que cobreix el cadàver de llur enemic, això sí que no seria impossible.

Probablement, emperò, el sentit pràctic alemany utilitzaria la diada per a exercir l'espionatge i reforçar les plataformes dels morters de 42 i davant d'aqueixa probabilitat el sentimentalisme francès, el dols fatalisme rus i el plàcid estoicisme dels anglesos no s'avindrien amb la nostra idea.

L'ofrena als morts serà de nova sang, damunt els cementiris seguirà disputant-se la victoria, la terra s'obrirà altre cop per a rebre noves despulles, i el coratge i la follia substituiràn les piadoses remembrances.

Ah! però imagineu-se en aquest jorn el revolar de les

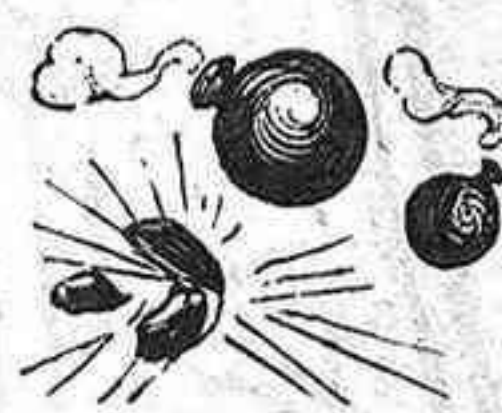
ànimes afligides a través de les terres devastades. Piques sabrà l'indret on cal dirigir el rumbo per a trobar la sepultura del ser estimat. Cauràn els records a dojo, en una desorientació igualitaria que devindrà a la fi consoladora. Pluja de flors d'imaginació sense dedicatòries distribuïdes a l'atzar pels ermots tristos, en la solitud dels quals s'aixeca una sola creu sobre una sola fossa guardadora d'un centenar de cossos.

Entretant en nostres cementiris seguirà la vanitat fent ostentacions de dolors de luxe. Corones d'hipocresia seràn passejades per a admiració dels vianants, sense que hagi caigut en elles la dolcesa d'una llàgrima. I aqueixes, sí, aniràn dretureres a un panteó numerat, en el que, la curosa sollicitud de la familia, hi haurà dispost aditaments teatrals.

Convinguem que aquesta vegada els que presentim l'onada de dolor que s'aixeca d'Europa, dolor augmentat per una miseria imprevista, tal volta per un èxode calvariós, hauriem de mirar amb més tristesa els convencionalismes habituals de nostres costums.

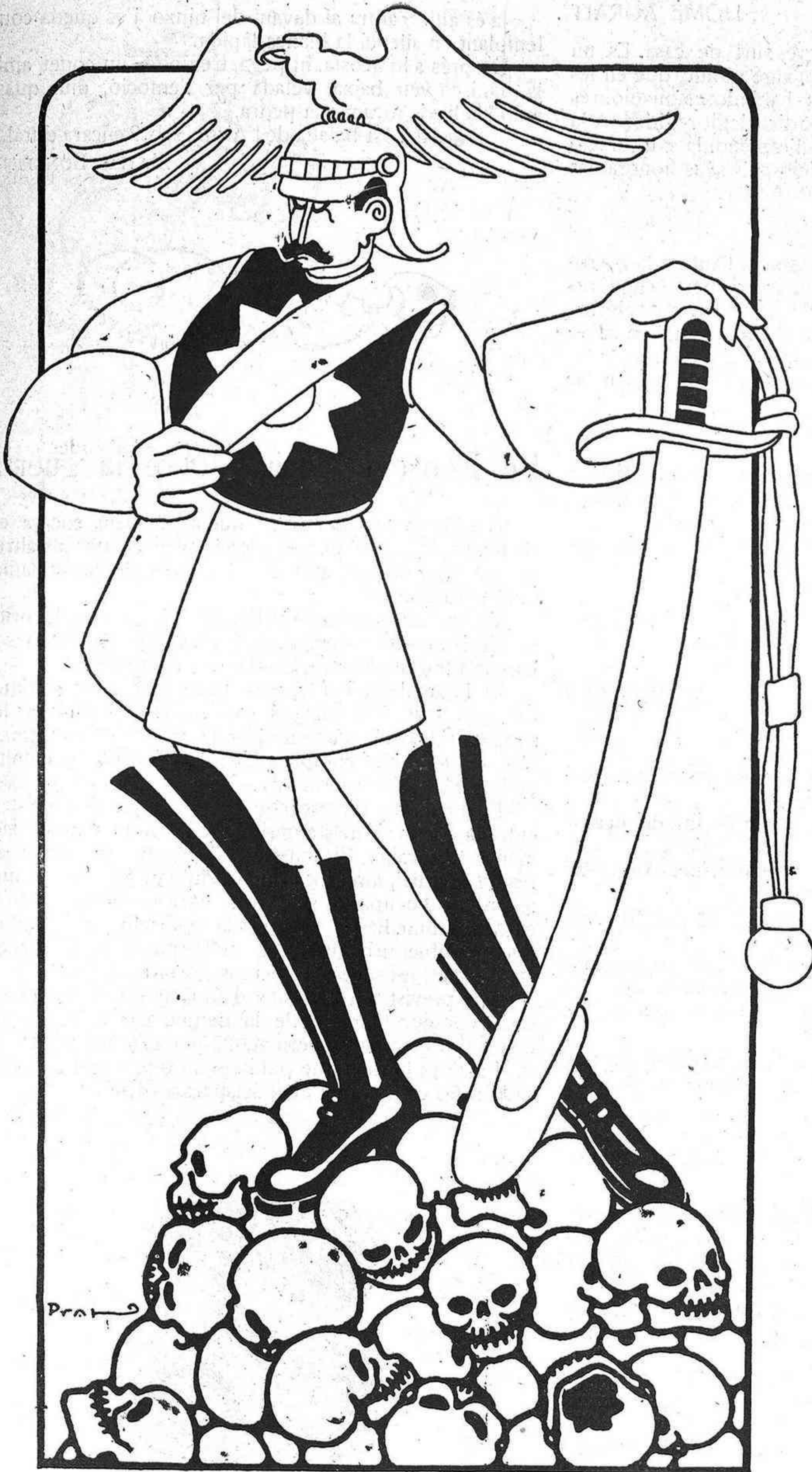
Fem per manera de homenatjar en esperit als qui ni disposen de flors per als seus morts ni sabrien on dur-les, car els tenen lluny, dispersos en aqueix immens fossar que rodeja a Alemanya, poble on el vestir de dol està defès per una savia disposició imperial.

P. BERTRANA

Protesta contra l'incendi i destrucció de Lowaina

Han sigut recullits els darrers plec de firmes i per lo tant donem per acabada la nostra missió. El número de firmants passa de dos mil, dos mil ciutadans que espontàniament, sols al llegir nostra crida, s'han apressat a suscriure el missatge a S. M. el rei de Bèlgica.

—Aquí no hi hà més trinitat que Déu, Jo i el Tífus.

Un dia d'aquests, després d'enquadernats els plecs rebuts, en farem entrega al representant de Bèlgica en nostra ciutat.

Donem les més corals mercès als qui han contribuït al èxit d'aqueixa protesta que ha exterioritzat a! món els sentiments de Catalunya vers un poble nobilíssim la trageria del qual no té precedents en l'Historia.

Cine funerari

L'INSCRIPCIÓ DE LES CINTES

Donya Bàrbara, ex viuda, casada de fresc, entra a l'establiment de corones fúnebres, acompanyada del seu nou marit.

—Voldriem una corona de semprevives...

El dependent en posa tres o quatre sobre el mostrador.

—Aquesta—diu l'ex viuda, girant-se al seu espós:— No't sembla?

—Sí—respón el marit amb un tó que demostra lo molt que aquella escena l'empipa.

Convingut el preu i el tant per lletra que costarà l'inscripció, el dependent, agafant el llàpiz, pregunta:

—Què s'ha de posar?

Donya Bàrbara, que ja la duia rumiada:

—A la corona, res més que'l nom: *A Juan Palaudarias.*

—I a les cintes?

—A l'una, *La que fué su esposa afligida.* En quant a l'altre... (*mirant-se commoguda al seu marit*), m'agradaria que ho diguessis tu.

El marit, molt serio:

—Pot posar-s'hi això: *El que es su sucesor, más afligido aún.*

HOME AGRAIT

Rigorosament vestit de negre, surt de casa. Es un modest caciquet, un petit personatge polític, que en les eleccions passades, mercès a les habilidoses maniobres del casino que presideix, va sortir elegit regidor. A la porta l'espera l'automòbil que l'esplèndida corporació municipal té sempre a la disposició dels seus honorables individus.

—On?—diu el *chauffeur*.

—Al Cementiri nou.

Ràpid com una centella s'encamina l'auto a la necròpoli del Sud-Oest. Arribat allà, el nostre personatge recorre les principals vies i el lloc on se fan els enterraments generals. De tant en tant s'atura i, traient-se el barret, saluda respetuosament a dreta i a esquerra.

Surt, per fi, del fúnebre recinte, i torna a pujar al auto.

—On?

—Al Cementiri vell.

Repetició, allí, de la mateixa escena. Passejada pels diversos departaments de la necròpoli, ceremonioses barretades per tots indrets, i al carrer altra vegada.

—I ara?—pregunta el *chauffeur* mentres el regidor obre la portella del vehicle.

—Ara, a casa.

I, parlant per ell sol, afegeix:

—Ja he complert amb els meus electors.

VACIL·LACIÓ

El viudo no sap què fer.

—De què l'hi portaré, la corona?...

Les de flors naturals se mustiguen en mitja hora, i en dies com aquest costen un dineral.

Les de semprevives ja són de més durada, però... se'n ha abusat massa d'aquestes flors.

De les de roba i fil-ferro ni cal parlar-ne. Amb una pluja que rebin, tururut!...

Hi hà també les de porcelana i vidrets, però... són tan poc artístiques, generalment!...

El viudo vacil·la, vacil·la... i sense saber com, clava els ulls en un cartell negre que l'atzar li posa al davant.

—*Don Juan Tenorio*... Té raó!... Fa anys que no l'he vist!...

I se'n entra, tot alegroi, al teatre, oblidant-se de que al món hi hà corones de flors, de semprevives, de tela i de porcelana....

L'AMIC FIDEL

Pobre Batista!...

Cada vespre anava al cafè, i allí, amb els amics, parlava de la guerra. Hi havia francòfils, germanòfils, pacifistes, neutrals... Tots cridaven desafortadament, tots volien tenir raó... i ningú sabia lo que's deia.

Que la cosa acabarà així, que Anglaterra farà això, que les esquadres faràn allò, que quan els russos apretin...

I en Batista, que era pot-ser el més exaltat de tots, un vespre va acalorar-se tant, que l'endemà, ai què tinc!, ai què tinc!, va morir-se com un pollet.

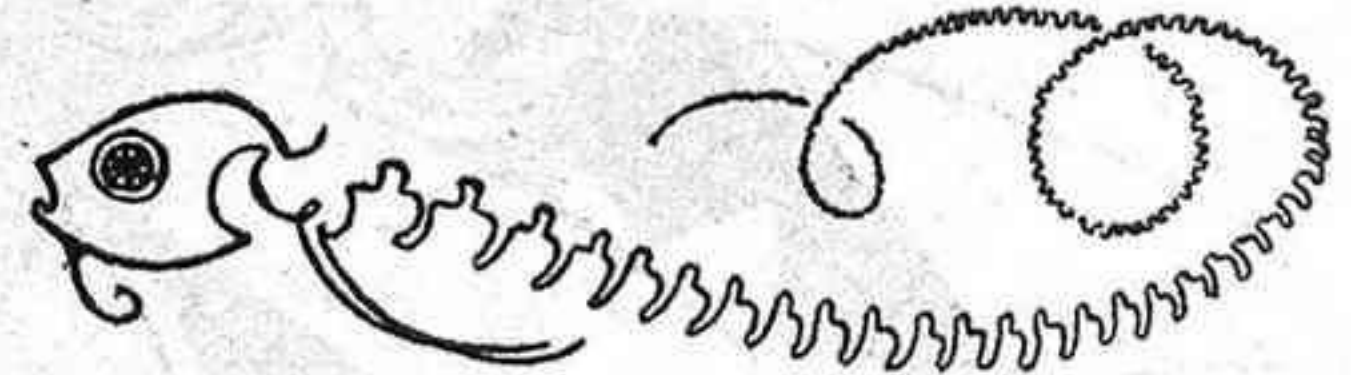
Per això en Lau, el seu inseparable amic i company de disputes guerreres, va ara al Cementiri. Vol tornar a rendir un tribut al desventurat Batista, mort en lo millor de l'edat... i en el moment més interessant del conflicte europeu.

Ja és allí. S'atura al davant del ninxo i es queda contemplat en silenci la blanca làpida.

Després s'hi acosta, hi pega, tremolós, un copet amb la mà, i en vèu baixa, velada per l'emoció, diu, quasi amb els llavis tocant a la pedra.

—Batista!... La batalla de l'Aisne, sabs? encara dural!...

MATÍAS BONAFÉ

En Roosevelt opina sobre la guerra

«La lliçó actual demostra que'ns trobem encara en els temps en que'ls pobles s'esclafaven els uns als altres pel més fútil pretext, amb el sol interès de la brutalitat i del salvatgisme.

Veiem com una nació petita, honrada, valent, laboriosa, digna de tots els respectes i garantida pels més solemniais tractats és atropellada sens compassió.

El Luxemburg i la Bèlgica han sigut dues víctimes del més fort. Els belgues han salvat el seu honor; les simpaties del món són amb ells, lo qual té de confirmar-se el dia de saldar comptes. Una pau que no indemnitzí de tots els perjudicis causats a Bèlgica no serà una pau.

Es digne de remarcar-se la diferencia que existeix entre la conducta dels americans a Veracruz i la dels alemanys a Lowaina. Els americans, no sols no destruïren res de la ciutat, amb tot i que'l poble va fer foc damunt les tropes d'ocupació, sinó que, a pesar de tot, va procurar-se immediatament posar la població en el millor estat possible, urbanitzant-la, millorant la seva higiene i augmentant les seves condicions materials.

Està previst que'l resultat d'aqueixa espantosa guerra serà el desenrotllament de la democràcia d'Alemanya i una substitució del govern actual per altre del poble.

I això és lo únic que pot impedir que tornin a ocórrer catàstrofes com la que avui aclapara a l'Humanitat.»

T. ROOSEVELT

OLÉ, PEL MONOPOLI DE LES CERILLES

—No hi hà res que'm cremi més que'ls mistos que no cremen.

—Veiam si rasant-los a la paret...

—Cà!, Ni al cul de les calces!...

—Pot-ser amb l'ajuda d'una lupa... Ni'ls mils!

—Maleïts siguin els mistos i l'Arrendataria que'ls ha inventat!

—Reina santíssima!... Qui ho diu que no cremen?

La venjança d'un marit tímid

L'escena al cementiri nou. Acaben de baixar la suntuosa caixa a la tomba corresponent; i un amic del difunt, el senyor Peret, el seu millor amic que fa anys que s'entén amb la seva dona, està terminant el discurs fúnebre. Els senyors de l'acompanyament se l'escolten amb indiferència, enfeïnats en contemplar les maniobres d'un notari que col·loca prop la sepultura un gran fonògraf i una màquina cinematogràfica.

L'amic acaba la seva peroració:—Tu eres el millor dels homes! Dorm en santa pau, estimat amic! L'impla-

cable mort se t'emporta a l'edat [de cinquanta anys; el cel compta amb un àngel més. Adeu!... Adeu!...

El notari:—Ara té la paraula el difunt.

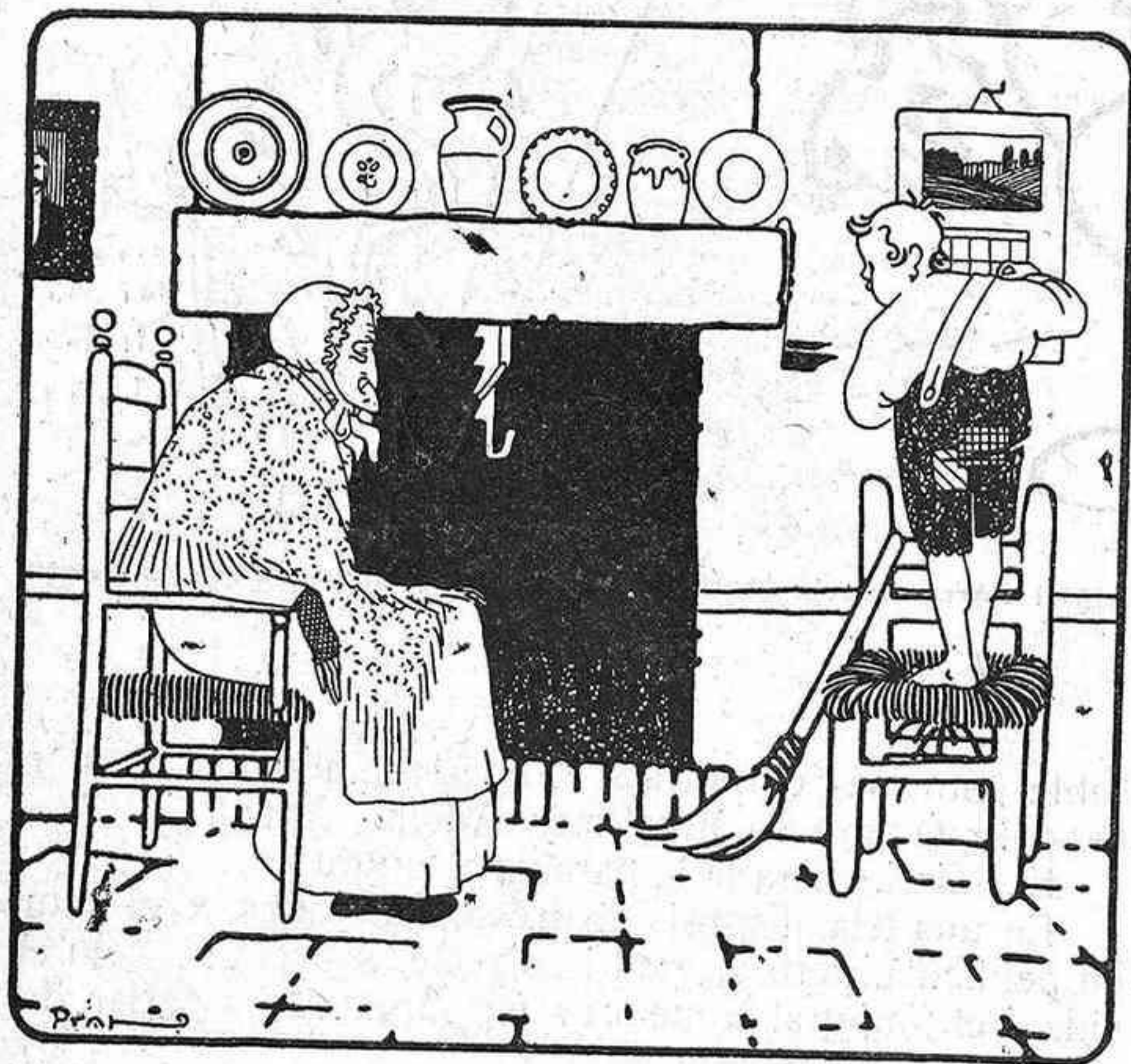
En una tela disposta expressament apareix el mort en pel·lícula, però elegant i correcte, movent-se com en vida, i el fonògraf comença a fer gàrgares, i a parlar, davant la general espectació:

—«Senyors i senyores: Sens dubte'ls estranyarà veure com un cadavre pren la paraula per a donar, a tots, les gracies. Un servidor, en vida, era molt tímid; tant tímid que no tenia valor per a alçar la vèu davant de la dona. I ella va aprofitar-se de la meva timidesa per a enganyar-me miserablement amb el meu millor amic, en Peret,

PRELUDI D'ASSETJAMENT

—Vostè, senyoreta, hauria de fer com el Luxemburg i no obstinar-se en imitar a Bèlgica.
 —Què vol dir?
 —Que s'hauria de deixar violar la neutralitat sense resistència.

DOS DE NOVEMBRE

—Oi, avia, que avui és el dia dels morts?
 —Fill meu, ja fa tres mesos que cada dia ho és.

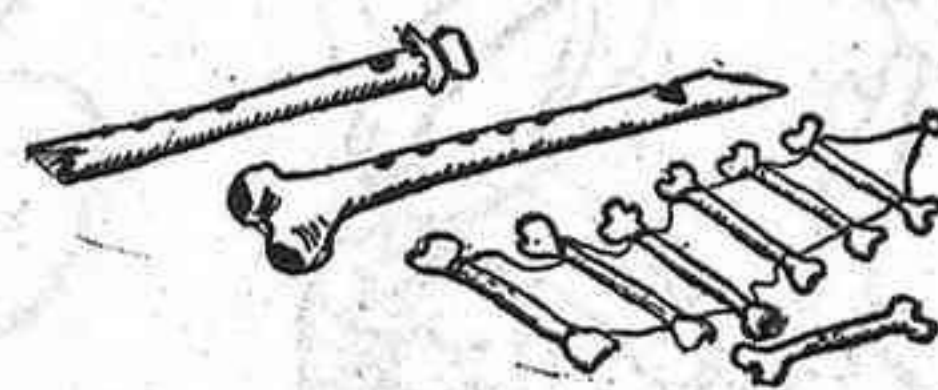
aquí present. Vint anys seguits he sofert l'ignominia de veure com me les col·locaven, i jo mut!... sense atrevir-me a dir-los-hi una paraula. Però així que vaig comprendre que se m'apropava l'hora de la mort, l'idea d'una venjança pòstuma germinà sempre més en mon cervell. Ara gracies al modern aparell fono-cinematogràfic, s'ha acabat la timidesa; ja puc dir-li a la cara i en alta veu al meu pèrfid amic: «Peret!... Peret!... M'has estat enganyant vint anys seguits!... Ets un bandarria!... No te'n dones vergonya del teu procedir?... I encara goses pronunciar una oració funerària en obsequi meu, tu que, a espatlles meves, cada vespre et diverteixes amb la meva senyora?... Mal amic! Hipòcrita! Que't creus que l'ignorava, jo, la teva traidoria?... Des de'l primer dia que vas venir a sopar a casa i que us vaig deixar sols en el sofà del menjador; des d'aleshores que ho sé, que m'enganyes; i fins te podria dir les vegades que us heu abraçat i els petons que us heu fet. Miserables!»

L'amic íntim del difunt, el senyor Peret, no gosava alçar els ulls de terra.

I el mort cinematografiat continuà:

—«Ara et deixo lliure, tranquil; mai més te faré ombra, Peret. Vaig a desaparèixer de davant teu per sempre més; però, abans d'anar-me'n, definitivament, permet-me que't digui una cosa que tinc al pap i que fa anys que volia dir-te-la i no gosava, per culpa de la meva timidesa. Has de saber, Peret, que la teva dona també t'enganya a tu; s'entèn amb el sacristà de Santa Caterina. Adeu!... Ja estic venjat!»

CAMI

L'òs que quedarà de Guillem II

Quan, vencedor o vençut, caigui, que un dia o altre serà, i quedi podrit i mort l'actual emperador d'Alemanya, l'enterraràn com a tots nosaltres, amb més luxe potser, amb canonades, i àdhuc dissecat, però l'enterraràn com a nosaltres perdonam.

Passaràn setmanes, mesos, anys, segles, i ell s'anirà podrint dintre d'aquella tomba sumptuosa i ferotge, ensemps que figurarà un obús de 42, emplaçat sobre ruïnes gòtiques i voltat d'aguïles i corbs.

—I un dia en vindrà un altre, d'emperador, el qual tampoc tindrà respecte a les joies arquitectòniques, pictòriques ni esculptòriques del passat. Aquest barbre de l'avenir cridarà a un savi i li dirà:

—Tu! Veïam què diu aquest lletrero.

El savi mirarà amb molta cura una inscripció mig esborrada, la netejarà amb el mocador, la tornarà a mirar i finalment dirà:

—Aquí diu que sota el monument hi jau l'emperador més gran que hi ha hagut sobre la terra. Es mentida, senyor; tots sabem que'l més gran sou vos.

—Bé!, bé! Això ho dius tu. Vui veure-ho. Tireu a terra això i veïam que és lo que hi hà sota.

I VISCA LA NEUTRALITAT!

«Por disposición de las Autoridades, los alemanes fugitivos de Portugal serán alojados en el Matadero de Gracia.»

(Gazetilla local.)

I vindran uns soldats i enderrocaran el monument de Guillem II, alçaran la llosa, i remenaran la terra grassa fins a descobrir uns òssos. Serà tot lo que'n resti del més gran emperador del món.

Aleshores el barbre nou s'acostarà com Hamlet a la fossa, i s'adonará de que'l difunt tenia un braç més curt que l'altre; després agafarà un fèmur i el comparará amb el séu en llargaria, no trobant-hi res de particular; agafarà el cap, un cap pla del darrera, i li ficarà els dits als forats dels ulls i el nas. Aleshores, girant-se als séus companys, els hi dirà:

—No sé pas què hi veieu.

I amb el fèmur ja citat, començarà a rascar-li la carcanada com si toqués els ossets.

De sobte un altre òs cridarà sa atenció, l'agafarà, se'l mirarà, el mostrarà als séus companys i, tots a chor, fent justícia al gran emperador difunt, exclamaràn:

—Quina barra!

PAC

Del mes bru

1.ER DE NOVEMERE

Les floretes tardorals
anaven a funerals
de cada mort estimat;
aquest any mana Caí
i no troven el camí;
la guerra els l'ha arrebatat.

Atila enmenà el corcer
a les tendrors del verger,
la gran ofrena futura.

L'Europa no tindrà flors:
s'esmaperdràn els dolors
camí de la sepultura.

J. COSTA I POMÉS

Es un mort!

Vetaquí lo que de mi diu tothom, i tant de bó que ho diguessin en veritat; els altres morts no passen gana, ni tenen fret, ni han de dormir a la serena, àdhuc hi han gents que'ls ploren, que'ls plànyen, que'ls troben a faltar, mentres que jo...

Mireu; jo, de pare, no n'he tingut mai, i si n'he tingut, no'l conec, i si no'l conec, millor, perque devia ésser un mala bestia.

De petit, petit, no sé si la mare i l'avia me trobaren mort o viu, no me'n recordo. La primera vegada que l'adjectiu infamant va arribar a les meves orelles, que jo ho tingui present, fou en ocasió de que, éssent un tap, m'enviaren a la font a cercar aigua, carretejant un canti que era més gros que jo. I, efectivament, el vaig trencar i vaig tornar al pis amb la nansa agarrada i plorant com una Magdalena.

En comptes de dir-me:

—Tant gran i va a la font i trenca el canti!—lo qual hauria estat fume's de mi, l'avia digué:

—Aquest xicot és un mort.

I no m'ho he tret mai més de sobre; com més gran m'he fet, com més m'he engreixat, com més he volgut treballar de molts oficis, sempre que he tractat d' enamorar alguna moça, no ha fallat:

—Es un mort!

Per ésser mort, el mestre no va volguer acabar d'ensenyar-me les quatre regles, o al menys així ho digué a la mare.

Per ésser un mort, me despatxen de tot arreu a la setmana d'ésser-hi.

—Ja té voluntat, ja—diuen—i és fiat, arriba a l'hora... però és un mort!

La meva mare va dir-me que no volia veure'm més que'ls diumenges i encara ben afeitats, perquè no volia aguantar morts.

Si m'atreveixo a insinuar-me amb alguna moça, ja sé la resposta:

—On va aquest mort!

I ara plego, perquè ja sé lo que estan dient vostès:

—Quin mort ens ha caigut a sobre!

PIC

L'ALEGRÍA DE LA MORT

Enguany serà aquesta diada amb tal pompa celebrada i amb tanta solemnitat, com pot-sé cap més vegada ho hagi fet l'humanitat.

Allà en els camps de batalla la Mort ja no alça sa dalla, sinó que aspirant a més, amb granades i metralla segueix el curs del Progrés.

La dalla ja és massa vella i com que així ho veu ella vol anar amb la corrent, puix la feina s'atropella multiplicant-se la gent.

Abans hu per hu els capsava i l'abast sempre donava; però avui, amb tants mil·lions com s'ajunten, mai acaba les seves ocupacions.

Amb trasses ben feinadores posa en joc a totes hores, per dintre els mars, submarins, per terra, ametralladores, i pels aires, zeppelins.

Com les ciències acapara, amb sa facilitat rara empeny l'electricitat i un *quarantados* dispara

matant mitja humanitat.

I rient aixís enardida, s'ageganta ensoperbida contra'l poble i contra'l fort i, bo i destruint la Vida, va divertint-se la Mort.

De tant riure es posa roja com la sang que tot ho enroja o com de l'incendi els flams i balla com una boja per sobre'ls fúnebres camps.

Amb abraçada ben forta tant aviat balla amb qui porta els mostatxos punxaguts i amb els llavis se'n emporta petons de la Mort eixuts, com balla amb bestial fatlera, brincant endavant i enrera, amb altre que, com bon jan, amb sa cara riallera sa ironia va amagant.

I els pobles, petit i grossos, fan catifa de sos còssos als macàbrics balladors, i és el cruximent dels ossos son ritme i compàs millors.

I volten i giravolten com uns fulls que res escolten, perquè'ls burgits del combat

els bons sentits els revolten i els séus cors s'han assecat.

¡Orgia de sang funesta!
No ha tingut pas com d'aquesta, l'humanitat cap record; i és aquest horror la festa més alegre de la Mort.

En els invents amb que sella l'hom sa força que atropella, la Mort hi troba bon tast, perquè éssent la dalla vella ja no pot donar l'abast.

Perxò quan s'alça una guerra, com la que ara a Europa aterra, la Mort no hi veu de cap ull i sobre tota la terra hi regna amb tot son orgull.

I sense llavis, suspira, i amb ulls sense nines, mira, i dintre'l front sense cervell, tot l'horrible s'hi regira com d'un volcà en el flamell.

Quan vinga la Pau benehida, fes que duri sa florida ¡oh humanitat, dins ton cor, prò no oblidis que és la Vida l'alegría de la Mort!

SIMÓN ALSINA I CLOS

Del jardí dels humoristes

EL PERQUÈ D'UNA BARBA MOLT LLARGA

Entre'ls molts amics que passaven les tardes fent el dòmino al cafè d'Orient, el més trempat era en Llaverías.

Al revés dels séus companys que portaven tots la cara afeitada i els cabells del cap molt llargs, ell duia el cap tot pelat i una barbassa que li arribava fins al ventre.

Un dia els amics de partida li preguntaren la raó d'aquella estranyesa:

—Com és que, al revés de nosaltres, portes la clepsa rapada i aqueixes barbes descomunals?

—No us penseu que ho faci per gust,—contestà en Llaverías.

—Es tracta d'una prometença, pot-ser?

—Res d'això.

—Es per vanitat?

—Tampoc. És quelcom més trascendental. Escolteu l'història: «Ara fa vint anys, no'n duia, encara, de barba;

m'afeitava dos cops per setmana. Un dia em trobava a càl barber, i en el moment en que'l dependent m'ensabonava, sento una mà que'm toca l'espalla i una veu terrible que'm diu:

—Senyor Llaverías, gracies a Déu que'l trobo!

Era el meu sastre, al qual debía la friolera de dos trajos i un *sobretudo*.

—Com està, senyor Prunera?—vaig fer jo, dissimulant la contrarietat sota la màscara de sabó.

—Hauríem de parlar d'aquell comptet—fa ell.

—Parlem-ne.

—Es que voldria que'm digués quan pensa saldarme'l?

—Home!...—vaig dir jo tranquilament.—Té molta pressa!

—No estic per raons jo!... Vui cobrar desseguida!

—Desseguida?... Caram!... Al menys esperi que m'hagin afeitat.

—Tant com això, és clar, que ho esperaré.

—De debó?... És dir que's conforma en cobrar després que m'hagin afeitat?

MULEY HAFID ALS SÉUS PAISANS

L'ex-Emperador del Marroc aprofita sa estada a Barcelona per a anar a portar una corona als *moros* de l'Ajuntament.

—Sí, home!... no faltava més.

—Noi,—vaig dir aleshores al barber —tu ets testimoni com aquest senyor no cobrarà fins que m'hagi afeitat.

I jo que sí, abans de que'l dependent obrís la navaja per a començar-me a rapar, obro l'aixeta del palanganer, em trec el sabó de la cara, pago el ral, m'en vaig... i fa vint anys que'm deixo la barba.

Naturalment, el sastre Prunera encara no ha cobrat, ni cobrarà.»

ADELÍ

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Els norantaquatre savis d'Alemanya, an el manifest que han llençat al món per sincerarse dels fets pràctics que han portat a terme en la guerra, invoquen a Kant, a Goethe i a Wagner.

Sembla que vinguin a dir: «Aquests tres grans homes són dels nostres».

D'aquests tres grans homes, l'únic que és cert és que havien nascut a Alemanya; però lo que falta sapiguer és si estarien conformes amb tot lo que han fet els seus paisans. Si trobarien de raó la destrucció de Bèlgica i dels belgues; si trobarien natural d'enfonsar aquella obra excelsa que és la catedral de Reims, o que quatre aeriplans anarquistes tractessin de cremar Nôtre-Dame.

Perque és molt planer retreure difunts, i pel sol fet de néixer a un poble, volguer-los fer servir de pantalla a tot lo mal fet que's faci an aquell poble. Si una nació, en la seva historia, ha tingut algún gran criminal, ningú se'n vol fer responsable; però si han tingut algún geni tothom li vol fer aguantar la capa.

Un espanyol, per covard que sigui, encara que ho digui tot fugint, diu que és de la patria del Cid. Un francès, anc que sigui un sabata, s'alaba d'ésser compatrici d'en Molière o d'en Racine. Un anglès, que no ha vist mai cap teatre, encara no hi hà una discussió, us rebat a Shakespeare per la cara, i ara els alemanys, per defensar-se de la seva conducta científica, retreuen a qui no hi té cap culpa, i els posen an el cas de que'ls enemics, creient-los còmplices d'aquells fets, prohibeixen les seves obres.

Els grans homes d'una nació, com immensos arbres en una plana, han de servir d'ombra de pau per a reposar-hi els caminants, i no han de servir de tapa-miseries.

DAVANT DEL MIRALL

—No troben que cada dia'm vaig tornant més guapo?

El poble que tingui la sort de tenir-ne alguns, d'aquests grans homes, se n'ha de mostrar orgullós, però no per a fer-los fer d'esqueneta perque s'hi enfilin quatre savis... i qui diu quatre diu norantaquatre.

Estàn ben segurs aquests escollits que l'autor de la Raó pura els donaria la raó pura?... Que a l'autor del Faust li agradarien els morters del 42?... Que'l creador del Parsifal trobaria justificat que s'aterressin aquells temples que tant glorificà amb el seu Art?

Me sembla que si els hi haguessin dut a firmar aquell document, haurien respost:

—Feu la guerra i a nosaltres deixeu-nos en pau. La nostra feina no era tan científica, ni tan pràctica, ni tan humanitaria.

*

Els nous estrategues de cafè, de periòdic i d'Ateneu diuen que no hem d'èsser sentimentals.

Del planye's de tanta destrucció; de tants pobles enrunats i aplanats; de tanta gent fugint dels canons i omplint la terra d'emigrants; de tants orfes desamparats entre la runa de les cases; de veure una nació com Bèlgica, jardí de pau i hortet de poesia, convertida en fossar sense creus,... de planye's d'això, ara en diuen ésser inútilment sentimental.

El que no sab construir morters de 42 és un home tontament sentimental.

Avui hem de pujar les criatures fent gimnàstica, estudiant explossius, fent-les fer d'exploradores així que'ls

treguin els bolquers; ensenyant-les, de petites, a no plorar i a tirar pedres. Quan comensin a caminar se'ls ha d'ensenyar l'exercici i a matar tots els aucells que no siguin alimenticis. Si se'ls hi nota que pensen massa i se'ls pot desenrotllar el cervell, se'ls hi ha de donar polvorina, i si es compadeixen d'alguna cosa se'ls ha de tancar en un manicomi. A deu anys se'ls ha d'enviar a un quarter, i allí... vinga tirar bombes. Als dotze se'ls ha d'ensenyar a donar cops de puny a les portes, a calar joc, a matar ferits; als catorze ja poden violar, i a dinou, quan estiguin fets a no menjar, a no commoure's si senten matar alguna dòna, a tirar dret, a fer mal, ja no seràn sentimentals. Ja podràn ésser imperialistes i anar a matar en nom de Déu a tothom que no pensi com ells!... Ja s'haurà millorat la raça!

El mal és que'ls que tenim anys, ja no tenim temps de millorar-nos.

Encara tenim la bestiesa de creure amb el Dret, amb la Justícia, amb el tenir raó, i amb tantes coses, que avui s'han tornat inservibles.

XARAU

Paperam

CANÇONS AL VENT, per Joan Arús Colomer.—Es un aplec de poesies íntimes molt ben sentides i pulcrament compostes. Les grans condicions de aqueix llibre simpàtic d'un jove poeta, que s'ha fet ja un nom, són la sinceritat i l'emoció. És tot lirisme, però lirisme de bona mena, d'aquell que enclou sempre un sentiment exquisid o una idea nova. Totes les composicions se llegeixen amb gust, però nosaltres preferim les curtes de caràcter amorós, que són les més sentides i pot-ser les més viscudes. Si, com esperem, el senyor Arús va camí endavant en el difícilíssim art d'escriure bons versos, és cas d'augurar-li un excel·lent triomf a no trigar.

La presentació del volum, editat a Sabadell, és elegantíssima i ajuda a entrar pels ulls lo que ja de sí va dret a l'ànima.

EL LIBRO DE LA SALUD, per R. Pradels i García Muñiz.—Un llibre per a nois, però llibre d'utilitat i d'ensenyança pràctica; un llibre veritablement profitós per a la vida individual i per a la llar domèstica, en el qual s'hi desenrotllen, tenint en compte l'edat, el temps i el grau de cultura, totes les matèries necessàries a l'higiene casulana i individualen tots els aspectes, socors en cassos

EL TENORIO DE TOT L'ANY

—A quien quise provoqué,
con quien quiso me bati
y en todas partes dejé
recuerdo amargo de mí.

d'accidents, medecina d'urgència i cuidados generals que deuen prestar-se als malalts. L'obra ha sigut premiada per l'Academia de Medicina i Cirurgia de Barcelona, i això és prou garantia del seu mèrit indiscutible.

Acompanyen al text 54 dibuixos originals.

EL NUEVO MUNDO, per *Enric Sánchez Torres*.—Segona part de *Camino de las Estrellas*, novela verídica de Madrid i de l'Espanya actuals. Un grapat d'aventures ordinaries i extraordinaries posades en forma literaria i amanides amb pensaments filosòfics de molta empena. L'esperit crític, sempre alabat, del senyor Sánchez Torres, campeja irònicament en les planes d'aquest llibre interessant i ple de *miga*.

LA VALL D'ARAN I ELS CATALANS.—Notable Conferència llegida en l'«Ateneu Obrer del Dte. II» per don Josep Sandarán i Bacarà. Va precedida d'un pròleg d'en Josep Arrú, escrit en llengua aranesa, i seguida d'un article encomiàstic d'en Salvador Borrut i Soler, i d'un Parlament de don Cosme Vidal (J. Aladern).

«GALLO Y GALLITO». — Pas-doble flamenc per a piano. Fou estrenat amb èxit en les Arenes, durant la darrera temporada. Es obra de l'aplaudit compositor Xalabarder; amb això ja està dit tot.

LECTURA POPULAR (*Biblioteca d'Autors Catalans*).—Acaba de publicar-se el follet 78 que conté interessants treballs de don Joaquim Rubió i Ors, entre ells, el celebrat quadro dramàtic *Gutenberg*.

SEPT SCIENCIES

L'APOTECARI FRANCÓFIL

—Els tenen un morter de 42? Jo encara'ls guanyol... D'ensà de la passa, haig de treballar amb un de més calibre.

NOVEDADES.—La represa de la celebrada sarçuela *A casarse tocan* o *La misa a gran orquesta*, ha constituït un bon èxit per a tota la companyia. Val a dir que l'obra es porta l'oli, perquè és de les poques que no perden gràcia ni interès, a pesar del temps.

—Hi hà gran espectació per la curta *tournee* de la famosa actriu Lyda Borelli. Ara podem afegir a tan grata nova que la temporadeta constarà de deu úniques funcions, donant-se lo més escullit del extens repertori modern italià.

L'inauguració ha sigut definitivament fixada per el dia 3 del pròxim novembre, o siga per dimars que vé.

SORIANO.—En Quimet Montero ja ha trobat ganxo per a dies. La seva nova revista *Monterograff I* és una pensada digna d'ell, un dels pocs homes de teatre que coneixen el públic, que sab polsar-lo i receptor-li... a gust del paladar. Veritat és que en sa darrera producció hi hà una gran encertada. Considerant-la en el seu conjunt, no passaria d'ésser un *telón* més, molt aixirit, això sí, i ple de recursos excel·lents i d'esplèndida visualitat, però sense el ganxo. El ganxo l'ha trobat en Quimet Montero en un dels números que formen la revista; el número de *Les estatués de Barcelona*, de un grandios efecte i molt ben escrit, amb aquell diàleg intencionat, tot humorisme i tot sàtira que distingeix les produccions circumstancials del aplaudit artista. No és aventurat el feliç auguri d'una llarga vida a aqueixa nova mostra de la seva inagotable vena còmica i del seu talent.

L'interpretació bastant bona, i esperem que haurà millorat en succesives representacions.

ESPAÑOL.—Encara *Falten cinc minuts!*... Amb això tenen

PRINCIPAL.—*La santeta de Solsona* és un arranjament més o menys afortunat de *El orgullo de Albacete*, i diem més o menys perquè en alguns punts ha guanyat i en altres ha perdut. No obstant, com que l'obra, teatralment considerada, porta en sí molta substància, siguin quins siguin els amaniments, del plat fort sempre en queda lo millor. I lo millor és la gràcia que prové del original, que és pura sal de Cardona. Cal regoneixer, doncs, que'l públic s'hi diverteix de debò.

—*Cyrà de la Selva*, estrenada també darrerament, és una comedieta, quasi parodia del *Cyrano*, que pel seu assumpte original i per la seva encertada trama interessa i fa passar agradablement l'estona.

En una i altra obres, els estudiosos actors del *Principal* varen portar-se molt discretament.

TÍVOLI.—Lo més important de la setmana ha estat el benefici dels *Perezoff*, troupe catalana que te aquí moltes simpaties pels notabilíssims i elegants treballs que executen i que són l'admiració de tots els públics.

Per ahir dijous, hi havien anunciats quatre nous debuts.

temps d'agafar el tramvia i anar-se'n al popular teatre del «Paralel» a veure la xistosa comedia alegre d'en Gavault.
— Abans d'ahir, dimecres, degué estrenar-se un *vaudeville* en un acte *El procés d'en Rovelló*, del qual tenim molt bones referencies. En el número pròxim podrem dir-ne quelcom.

ESQUELLIOTS

El Governador civil, en avenencia amb l'Alcalde, ha disposat que'ls alemanys fugitius de Portugal que arriben a Barcelona, siguin allotjats a l'antic *Matadero* de Gracia.

Els teutons al *matadero*!

Vaia una neutralitat!

Quan el Kaiser se n'enteri,
ens enviarà el morter de 42.

Això no serà vers, però és molt possible.

El tal edifici no és precisament un palau ni un model de *confort*, però a bon segur que molts dels que s'hi allotgen deuràn dir-se:

— «Matadero» per «matadero», més ens estimem aquest que'ls de Bèlgica o de França.

Tot ha anat bé i ha sigut un altre noi.
Un soldat per la patria?
M'han dit que no ho digués.
Però que consti que és un noi i que ja'n van una pila, i que si acàs no's perdrà per l'autor dels seus dies, que ha demostrat ésser el primer agricultor i el primer *papà* d'Espanya.

La guerra sorda.
S'ha presentat a l'Alcaldia una denuncia referent a l'abundancia de tifus que existeix a Barcelona.
La dreta dels Aixamplis n'està plena i *esperem* que dintre de poc l'esquerra disfrutará de la mateixa ganga.
I encara hi hà qui demana el *Port franc*.
Volen més *franquicia* de la que disfruten totes les pestes, en el nostre port!

El senyor Fiscal continúa prenent-nos de cap d'esquila.
Ara ha tingut a bé denunciar-nos un altre número de la nostra germana gran *La Campana de Gracia*, per suposades injurietes al Kaiser; el número corresponent a la setmana passada.

Esperem que'l senyor Fiscal tornarà aviat del seu possible erro i que la cosa no anirà endavant.

Ara veieu!

I nosaltres que'ns creiem que això de l'«estricta neutralitat» no més existia en la *Gaceta*!

Ahir finia el plaç senyalat pels sense-feina per a que les autoritats i els burgesos donguessin una solució al conflicte obrer.

A hores d'ara, doncs, o hi haurà hagut un daltabaix o no haurà passat res; o la tindrem armada o la tindrem sense armar.

Lo més segur, per això, és que'l tenebrós conflicte no

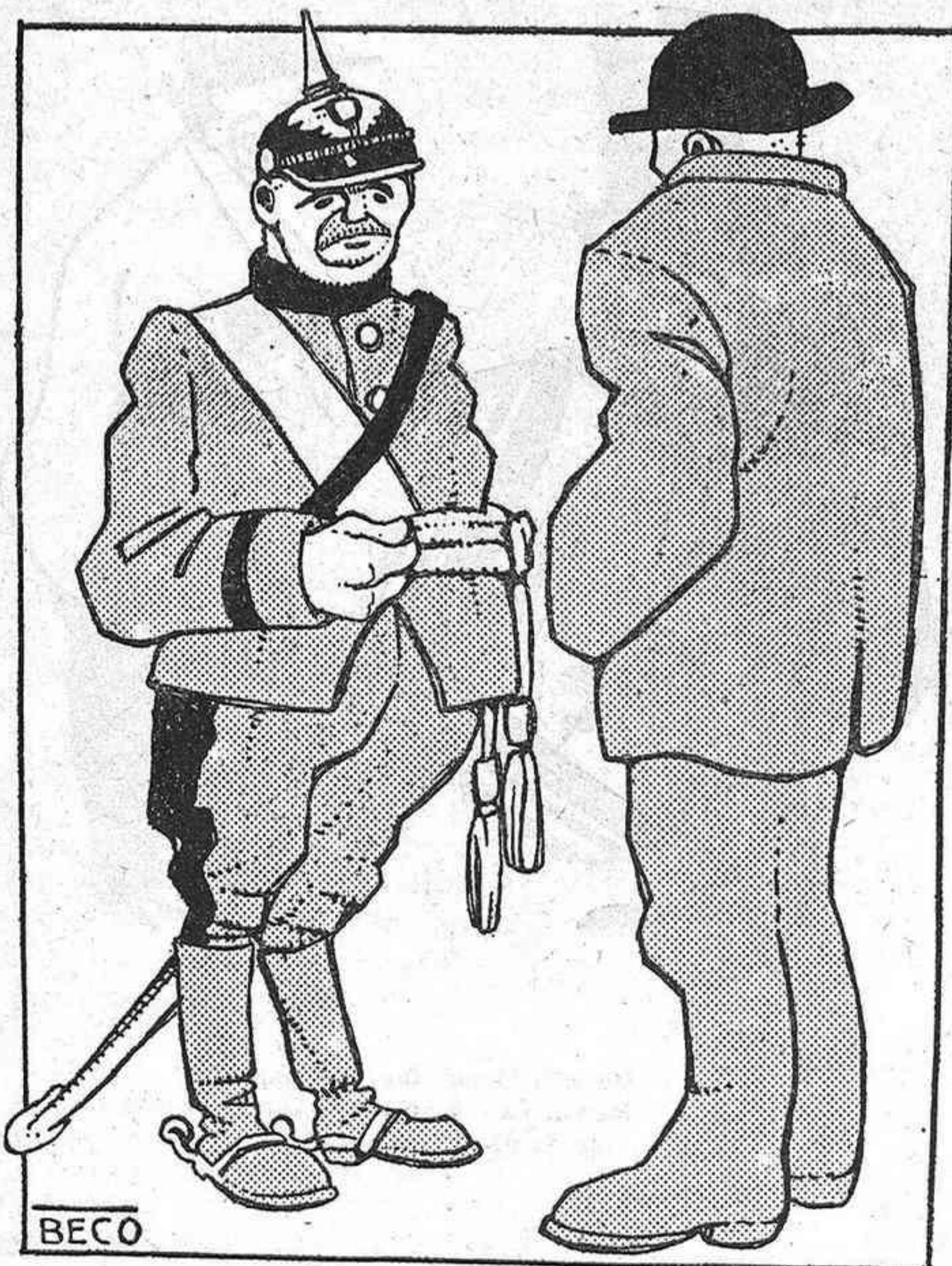
AMICS ÍNTIMS

— On vas, Manel, tan compungit?
— Mira... vaig a portar una corona a la teva dona, que en pau descansi.

LA CORONA

— Es per a la meva sogra.
— Ai ail... Que va morir?... No ho sabia.
— No, senyora, encara viu, però no'm negarà que és un bon mort.

LA TRILOGIA

—I, una vegada sigueu a París i a Londres,
ja s'haurà acabat la guerra?
—I cà, home; després hem d'anar a Reus.

s'haurà resolt pas per part dels que estàn obligats a fer-ho.
I, per altra banda, ens inclinem a creure que no haurà pas-
sat res perque en la qüestió a resoldre no hi hà discrepàncies:
els sense-feina són tots, els uns i els altres; els uns perque
no'n tenen, els altres perque, tenint-la, no la volen fer.
De manera que, en el fons, tots estàn d'acord.

Un telegrama diu que'ls dos morters de 42 que'ls ale-
manys han utilitzat amb èxit per a destruir els forts més forts
de Bèlgica, han sigut transportats, dirigint-se a un lloc desco-
negut.

Ai, ai, ai, ai!

Veiam si ara els emplaçaràn al carrer de la Corribia!

La sucursal del Banc d'Espanya a Barcelona, projecta ai-
xecar un gran edifici en una de les vies de la Reforma.

Comentant la nova, deia esperançat un obrer:

—Arri poc o molt!... Si no dona diners, al menys, que
dongui feina.

Del colomar a la guerra.

S'ha incorporat al exercit francès en campanya el director
de la Societat Colombòfila de Catalunya senyor Kaiser.

I un colomista aliat
deia, al saber-ho, joiós!

—Ara, ara, ens veurem les cares!
Ya tenim Kaiser tots dos!

L'Éstat Major alemany ha enviat a tots els països neutrals
una mostra de bales «dum-dum», de les que, segons ell, uti-
lizten les tropes angleses.

L'informació és d'agrair, però no és prou completa.

Junt amb les fantàstiques «dum-dum» podrien enviar-nos
una mostreta de les bombes que'ls aviadors germànics deixen
caure damunt dels pacífics vianants de París.

Fundant-se en raons sens dubte molt respectables, l'Ajun-
tament va allargant indefinidament el plasso de l'expedició
de cèdules: Desde darrers de juny, en que aquests documents
varen comensar a despatxar-se, ja no sabem les pròrrogues
que s'han concedit. Va donar-se'n, per últim, una que termi-
nava el dia 6 d'octubre. Però del 6 va allargar-se fins al 20;
del 20 va extendre's al 3 del vinent novembre, i és de creure
que quan aquest dia arribi, tornarà a donar-se un nou plasso
i darrera d'aquèst un altre, i així fins a l'infinit.

No sabem si aquest sistema és el més convenient per a
apressurar la recaudació, ni tenim per què oposar-nos a les
repetides moratories otorgades per la Corporació municipi-
pal; però lo que sí direm és que, descoberta la tàctica, com
que'l gastar diners en un document inútil mai ve bé a ningú,
els barcelonins ignocents que han tingut la candidesa de
complir la llei anant a buscar la cèdula a primers de juliol,
un altre any seguiràn també el procediment general i no es
decidiràn a treure-la que no s'hagin concedit deu o dotze
pròrrogues, és a dir, a fins d'any o per any nou o per les
kalendes gregues.

L'exemple—convé no oblidar-ho—és cosa molt conta-
giosa: Sobre tot, si l'exemple és dolent.

Això, això és tenir previsió!...

El Govern d'Italia ha publicat un decret prohibint, en tot
el territori de la nació, efectuar vols amb aeriplà o ascen-
sions en globo.

¿Per què una disposició igual no's dicta també a Es-
panya?

D'aquesta manera estariem segurs de que'ls comerciants
tramposos i industrials de mala fè, no poden, per cap con-
cepte, «aixecar-se amb la bomba».

Ha obtingut el premi Maire, consistent en un magnífic
violí fabricat pel conegut i cèlebre *Luthier*, donador del pre-
mi, la senyoreta Magdalena Mas. Les oposicions al premi
susdit es celebraren el diumenge passat en l'Escola Municipi-
pal de Musica, assistint-hi nombrosa i distingida concurren-
cia. El president del tribunal donà les gracies an en Maire
enaltint la seva acció i remarcant l'importancia que per a l'art
té aqueix premi anyal, que des d'ara es donarà en concurs
entre'ls alumnes de la classe de violí que més sobre-surtin.

Estem en un temps en que l'anunci fa veritables miracles.

—Volia vendre'm una torreta que tinc a Vallcarca i vaig
fer posar un avís al diari—ens deia l'altre dia un amic.—Noi,
me van redactar un anunci tant bé, s'hi describien tan admi-
rablement les belleses de la torre, que...

—Que la vares vendre tot seguit?

—No; que'n vaig quedar enamorat, i he decidit no ven-
dre-me-la.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

La próxima semana se pondrá a la venta

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA para 1915

AÑO 8.º DE SU PUBLICACIÓN

El Año en la Mano, es el resumen completo de los acontecimientos ocurridos en el mundo durante los doce meses.

El Año en la Mano de 1915, publica una interesantísima crónica ilustrada con fotograbados directos, de la

GUERRA EUROPEA

Todo comprador de **El Año en la Mano para 1915**, recibe incluida en el tomo *una participación* a un billete entero de la próxima

LOTERÍA DE NAVIDAD

El Año en la Mano, se venderá a los siguientes

PRECIOS: { Edición económica. Ptas. 1'50
id. de lujo, con tapas de tela Ptas. 2'—

!!OBRA NOVA!!

SANTIAGO RUSIÑOL

EDICIÓN POPULAR

L'ENVELLAT DE BAIIX

Un tomo

ES VEN PER TOT ARREU

UNA pesseta

GUILLERMO LÓPEZ

Obra de gran actualidad

EL TIFUS EN BARCELONA

Un tomo 8.º

Una peseta

Segueix l'impressió

de l'ALMANAC de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

VERSOS DEL "TENORIO"

—No os podéis quejar de mí
vosotros a quien maté;
si buena vida os quité,
buenos cuartos os pedi.